

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2000-517

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Perälä, Riikka			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Professionaalinen tiedon jano ja hallinnan halu			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 1999-11-01	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 94 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastelen suomalaisen terveyskeskuslääkäriprofession omaamia erilaisia ajattelun ja toiminnan muotoja. Kutsun näitä ajattelun ja toiminnan muotoja rationaliteeteiksi: itsestään selviä, "luonnollisia" ja "tosia" näkemyksiä ympäröivästä todellisuudesta sisältäviksi ennakko-olettamuksiksi ja -käsityksiksi, jotka strukturoivat terveyskeskuslääkäreiden käsityksiä omasta toimenkuvastaan ja siihen liittyvistä tekijöistä hyvin keskeisellä tavalla. Näitä rationaliteetteja tarkastelemalla tutkin tässä tutkielmassa vuorostaan sitä, miten ja millä tavoin nämä hyvin sisäistetyt ja "oikeiksi" koetut käsitykset vaikuttavat julkisen terveydenhuollon hoitokäytäntöjen taustalla.</p> <p>Näkökulma terveyskeskuslääkäreiden ajattelun ja toiminnan muotoihin avautuu kolmen, eri puolella Suomea sijaitsevissa terveyskeskuksissa tehtyjen terveyskeskuslääkäreiden ryhmähaastattelujen kautta (N=18). Kyseessä ovat fokusryhmähaastattelut: keskustelut hyvin spesifin teeman, poskiontelotulehdukseen hallintaan ja hoitoon liittyvien asenteiden, arvostusten ja käytäntöjen ympärillä. Taudin hoidossa on havaittu olevan lukuisia ongelmakohtia, jotka johtavat kyseenalaisiin hoitokäytäntöihin. Esimerkiksi antibiootteja on havaittu käytettävän liikaa, vaikka niiden teho on lukuisissa tutkimuksissa kyseenalaistettu. Myös taudin diagnoosi epäonnistuu usein. Tällöin esimerkiksi tavallista flunssaa saatetaan hoitaa poskiontelotulehduksena: väärää tautia hoidetaan väärin menetelmin. Taudin hoitoon liittyy myös paljon erilaisia yhteiskunnallisia vastakkainasetteluja. Esimerkiksi potilaiden ja terveyskeskuslääkäreiden mielipiteet ja näkemykset "oikeasta hoidosta" poikkeavat usein toisistaan. Myös terveydenhuollon organisaatio resurssipaineineen tuottaa omat ongelmansa taudin hallintaan.</p> <p>Diskurssianalyttisen, muun muassa juuri haastattelupuheen taustalla vaikuttavia erilaisia luokituksia ja jäsenyyksiä seikkaperäisesti tutkivan menetelmän soveltaminen aineiston tarkasteluun kaivoi ryhmähaastatteluista esille mielenkiintoisia ennakko- ja "terveen järjen" kaltaisia olettamuksia, jotka vaikuttivat terveyskeskuslääkäreiden toimintaan poskiontelotulehduksen hoidossa ratkaisevasti. Mielenkiinnon kohteenani eivät kuitenkaan tällöin enää olleet poskiontelotulehdus ja sen hoito, vaan nimenomaan edellä mainitsemani rationaliteetit: sen tarkastelu, miten sisäistetyt ennakko-olettamukset ohjaavat terveyskeskuslääkäreiden toimintaa ja hoitokäytäntöjä. Tätä kautta tutkielmani yhdistyy puolestaan sosiologian professioteoreettisiin tutkimussuuntauksiin, jotka tutkivat yhteiskunnallisesti vahvojen ja arvostettujen ammattiryhmien - professioiden - toimintaa ja asemaa yhteiskunnassa: ovatko professioiden ammatilliset motiivit esimerkiksi pyyteettömiä ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä, kuten funktionalistinen tutkimusperinne asian näkee, vai pikemminkin taloudellisen ja sosiaalisen statuksen kasvattamiseen liittyviä välineellisiä motiiveja, kuten uusweberiläinen tutkimusperinne väittää.</p> <p>Tutkielmani keskeinen havainto on ollut se, että suomalaisen terveyskeskuslääkäriprofession toiminta on strategista. Ulkopuolisiin, sisäistettyjä ajattelun ja toiminnan muotojaan uhkaaviin tekijöihin ja toimijoihin se suhtautuu esimerkiksi hyvin puolustuksellisesta. Tämä johtaa vuorostaan erilaisiin antagonistisiin valta-asetelmiin, jotka muovaavat terveydenhuollon hoitokäytäntöjä pahimmillaan epätarkoituksenmukaisiksi.</p> <p>Tutkielmassa onkin hyödynnetty erityisesti Michel Foucault'n käsityksiä yhteiskunnallisten käytäntöjen ja niihin liittyvien valta-asetelmien tutkimuksesta: mitkään yhteiskunnalliset käytännöt ja toiminnan muodot eivät ole koskaan jotain "itsestään selvää" ja "luonnollista", vaan aina myös poliittisia ja erilaisten intressiristiriitojen läpikäymisiä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords valta - strategiat - professiot professionalismi - lääkärit - terveyskeskukset			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			